

Jaciment arqueològic de la cova de Coll Verdaguer

Cervelló

Ubicació

Comarca:	Baix Llobregat
Lloc/Adreça:	Poc abans del Mas del Lledoner N-340, Km 123,5. S'arriba pel Camí de Vallirana fins al Coll Verdaguer, i en una cruïlla s'agafa el camí que puja direcció nord-est. Es recorren uns 100 m fins trobar un petit corriol que va a parar a una cavitat.
Emplaçament	Situada al sud del Bosc de les Comes, a l'est del Mas Nou del Lledoner.

Coordenades:

Latitud:	41.393357
Longitud:	1.911111
UTM Est (X):	408969
UTM Nord (Y):	4582997

Classificació

Número de fitxa	08068 - 17
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Paleolític
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Tenint en compte les intervencions realitzades amb anterioritat de tipus extractiu-miner, la preservació dels nivells arqueològics de la Cova del Coll Verdaguer és bona.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	Inexistent
Tipus de protecció:	Xarxa natura 2000
Europea – Atributs inspire:	Natura 2000 – Àrea especial de conservació
Observacions protecció:	Pla Especial i catàleg del patrimoni arquitectònic i ambiental de Cervelló, 2017. PEPAAC – ph-65

Data aprovació: dt., 02/05/2017 - 12:00
Número inventari CCAA 20594
Generalitat i altres inventaris
Accés Díficil
Ús actual: Científic/Lúdic/Cultural
Titularitat Privada
Titular: 08067A003000040000AS

Fitxes associades:

Jaciment paleontològic de la cova de Coll Verdaguer

Cova del Coll Verdaguer

Autoria de la fitxa Juana María Huélamo Gabaldón - Kuanum

Data de registre de la fitxa: dt., 19/12/2023 - 21:32

Descripció

Les campanyes arqueològiques realitzades entre els anys 2006 i 2011 a les coves de la Sala de Llop i la Sala dels *Ursus* han proporcionat una visió detallada de la història i les activitats que van tenir lloc en aquests espais durant diferents períodes prehistòrics. Centrant-nos en la Sala de Llop, es va observar una interessant seqüència estratigràfica que va ser seccionada per l'extracció de la sal de llop de la cavitat. Aquesta seqüència, amb un tall estratigràfic d'uns 2 metres i una cronologia compresa entre els trenta-nou i quaranta-cinc mil anys, va proporcionar una millor comprensió de l'evolució del jaciment.

El descobriment més rellevant va ser la recuperació d'una gran quantitat de copròlits en un estat de conservació excepcional, indicant que la cavitat va ser utilitzada com a cau de carnívors de manera regular. Les restes de fauna, principalment herbívors com cérvols, cabres, cavalls i bòvids, juntament amb estelles i ossos que presenten senyals de mossegades, confirmen aquesta utilització.

Els nivells d'ocupació més recents de la cavitat mostren evidències d'activitat humana durant el Paleolític mitjà, amb la presència de restes d'indústria lítica i zones amb acumulació de carbons i pedres cremades que assenyalen episodis de combustió. La campanya del 2009 va continuar centrada en la Sala de Llop, ja que la Sala dels *Ursus* es va trobar impracticable per la humitat.

Malgrat les dificultats, es van exhaurir gairebé tots els nivells superiors de la sala excavada, obtenint resultats que concorden amb les campanyes anteriors. Un descobriment significatiu va ser la localització de l'obertura original d'accés a la cova, un fet que promet iniciar treballs futurs des de la boca cap a l'interior. Les campanyes del 2010 i 2011 es van centrar en els mateixos tres sectors de la cova: la Sala de Llop, la Galeria Superior i la boca d'entrada.

L'objectiu era continuar amb els treballs anteriors i finalitzar la base del farcit de la Sala de Llop, rica en fauna. També es volia ampliar la part exterior de la boca de l'entrada, ja que encara no s'havia trobat material arqueològic. Les excavacions a la Sala de Llop van permetre completar gairebé tota la seva exploració, documentant una gran quantitat de restes de fauna relacionades amb una constant activitat de carnívors. No es va trobar restes de fauna i d'evidències d'activitat humana a la galeria superior.

Finalment, a la boca d'entrada, la manca d'informació a causa de la quasi total absència de restes arqueològiques va confirmar que era un cau de carnívors, amb la presència humana esporàdica durant el Paleolític Mitjà. Els resultats de les dues intervencions en les campanyes són coherents amb les campanyes

anteriors i ofereixen una visió més completa de la cova. Aquesta investigació continua sustentant la hipòtesi de treball que considera la cova fonamentalment com un cau de carnívors i refugi d'hibernació de l'os bru, amb presència humana esporàdica durant el Paleolític Mitjà.

Observacions:

Va ser explotat com a pedrera de “sal de llop” (calcita) (Margall, Miralles, 2018: 7).

La sal de llop, coneguda científicament com a bisulfat de sodi (NaHSO_4), és un compost químic que es presenta generalment en forma de cristalls o pols blanca i té diverses aplicacions tant en la indústria com en l'àmbit domèstic.

En el segle XIX es feia servir per a la producció de vidre. Actualment, s'utilitza per ajustar el pH de l'aigua mantenint-lo en els nivells adequats per a la desinfecció i per evitar la corrosió de les instal·lacions. També és un component actiu en alguns detergents i productes de neteja gràcies a la seva capacitat per eliminar greixos i residus

En la indústria tèxtil es fa servir en el procés de tintura de teles per preparar i netejar les fibres. En el tractament de metalls s'utilitza per netejar i preparar superfícies metàl·liques abans del galvanitzat o altres tractaments.

Història

La descoberta de la cavitat va ser fruit de la recerca del Sr. Josep Maria Cervelló, geòleg de la Universitat de Barcelona, qui, en el marc de la seva investigació sobre cavitats càrstiques a Catalunya, va identificar aquesta cova. Com a membre del Projecte de Recerca del Seminari d'Estudi i Recerques Prehistòriques (SERP), es va posar en contacte amb en Joan Daura i Montse Sanz, també membres del SERP i investigadors de la Universitat de Barcelona, especialitzats en les cronologies de la zona del Garraf-Ordal.

Després de revisitar la cavitat, els tres investigadors van observar talls amb restes de fauna a la Cova del Coll Verdaguer. Aquest descobriment va ser comunicat al Servei d'Arqueologia, específicament a l'arqueòleg territorial de la comarca, el Sr. Magí Miret. La cova va passar a formar part del Projecte del SERP "El Plistocè Superior i l'Holocè a Catalunya," sota la direcció de J. M. Fullola i Pericot. Aquest projecte inclou un subprojecte específic per a la zona del Garraf-Ordal, titulat "Els Primers pobladors del massís del Garraf-Ordal."

Les restes trobades en la cavitat van incloure carbons i restes de microfauna com ara membres de la família Leporidae, així com macrofauna com *Cervus* sp. i *Ursus* sp. Aquesta troballa de fauna suggereix una rica diversitat d'espècies presents en el context arqueològic, i aporta valuosa informació sobre l'entorn i l'ús d'aquest espai per part de les comunitats prehistòriques. El treball continuat en el marc dels projectes del SERP contribueix a ampliar el coneixement sobre la prehistòria a Catalunya i en particular en la regió del Garraf-Ordal.

Bibliografia

AMB (2016) Text refós del pla especial i catàleg del Patrimoni Arquitectònic i Ambiental de Cervelló. S.Ll. Àrea Metropolitana de Barcelona.

DAURA, J.; 2004: El plistocè al massís del Garraf-Orda i Eix del Llobregat

DAURA, J. 2008, Caracterització arqueològica i paleontològica dels jaciments plistocens: massís del Garraf-Ordal i curs baix del riu Llobregat

DAURA, J.; SANZ, M.; ROSELL, J.; JULIÀ, R. 2010 Zona Arqueològica.

DAURA, J.: Memòria de la intervenció arqueològica a la Cova del Coll Verdaguer (Cervelló, Baix Llobregat), Arxiu del Servei d'Arqueologia, Mem. num.:6744

DAURA LUJÁN, J.; SANZ BORRÀS, M.: Memòria de la intervenció arqueològica a la Cova del Coll Verdaguer (Cervelló, Baix Llobregat), campanyes 2006, 2007, 2008. Arxiu del Servei d'Arqueologia. Núm. 8558.

DAURA, J.; SANZ, M., Memòria de la intervenció arqueològica a la Cova del Coll Verdaguer (Cervelló, Baix Llobregat, Barcelona). Arxiu del Servei d'Arqueologia, n° reg. 9087

DAURA, J.; SANZ, M. (2011): Memòria de la intervenció arqueològica a la Cova del Coll Verdaguer. (Cervelló, Baix Llobregat). campanya 2010-2011. Arxiu del Servei d'Arqueologia, Mem. Núm.: 10254.

MARGALL, Meritxell; MIRALLES, Jordi. (2018) Diagnosi dels espais lliures - municipi de Cervelló. Informe tècnic. Barcelona: Oficina Tècnica de Planificació i Anàlisi Territorial SITXELL, Diputació de Barcelona.

Enllaços d'interès:

[Cercador de l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya](#)

